

P 38/67

Z á p i s

38. schůze předsednictva ÚV KSČ konané dne 27. června 1967
v 15 hodin v budově ÚV KSČ

Přítomni soudruzi: Dolanský, Dubček, Hendrych, Chudík, Kolder,
Laštovička, Novotný, Šimánek, Sabolčík,
Vaculík, Hron, Štrougal

Omluveni soudruzi: Černík - v Maďarsku
Lenárt - na zasedání OSN
Kapek - dovolená
Pastyřík - v Maďarsku
Sádovský - omluven
Koucký - v SAR

Přizvaní soudruzi: Hoffmann	k bodu 1, 2
Němec	k bodu 3
Vedra	k bodu 3
Štancel	k bodu 4
Faltýnek	k bodu 9

Schůzi řídil s. A. Novotný
Schůze skončena v 19.15 hod.
Zapsal s. F. Trnavský

P o ř a d

1. Koncepce činnosti ministerstva kultury a informací
2. Politicko-organizační usměrňování oslav 1000. výročí usídlení
židů v Praze a 700. výročí založení synagogy v Praze

PŘEDSEDNICTVO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

2456/ 20

Číslo pořadu: 12

K bodu: Vystoupení s. Jana Procházky a dalších spisovatelů

Příloha III

*umístění
(dátu doručení)*

- a) Informace
- b) Dopis s. Jana Procházky
- c) Dopis spisovatelů A. Lusti-
ga, J. Procházky a předsedy
ZO KSČ v STN s. Pachmana
- d) Spisovatelé o Středním výcho-
dě - interview pro Literární
noviny

Předkládá: s. J. Hendrych

Dne 26. 6. 1967

Počet listů: 19

A - ÚV KSČ	Fond:	02 / 11
	Sv.:	38
	Ar. j.:	38
	Listů:	39

B. 12

Vystoupení s. J. Procházky a dalších spisovatelů

J. Ke - + in, a stran. skup.
a jednání s.

hyperie, pohledem, předst.
bylady

odraz. nejen kult., ale
málec politiku strany a clem
(jeho. politiku)

ja sobroch slova, proti
cuzar.

ohd. i str. skup.

odpověď: nejde o ciziny,
ale o naty public.

v L N ald. L N primat.

nenedime voj. přes
ciziny, ale na stran.
a při práci

Trefulra - je politika z domů
- nnes: praxe;

Hontá - proti Treful. a L N.
onem bez odlehu

Procházka - je stran. skup. kromě
má detail, stážena apelation
= a polit. skup. intermis

+ publ. společ. Tvar, vzhled,
 rehos. J. Kolund, a dmi
 Hájka, dopr. Hájka! až
 sraz přitpal stolicem. páhka
 je Benesi, adulas, až to
 první obyčejná svou.
 Vachův L. - rep. us. Nk.
 Paně - Carl. dizlanc. od
^{drpita = ne}
~~průběhem~~ (mi. v LN
 Anus - sparc
 Lisba - hapt. Jurbisa
 Mpt: Hanus, Hájka, Stern,
 Sltu

Koudaalka! je 287 Jlt
 143 bdi! Ma kmci' in Po
 mpt. stup. LN. neri.
 adun? Koudid' (flap, Háj)
 + nungut. popt. Halmi,
 ai' usim. velt klem
 je 30 an. 10 jarilare. spoleh.

Lrr. smdunzi do toho nemu
 Zaver. vzt. i. H. ne v. avaril,
 je in LN

Hezd: Koudera - Joltu. smm
 + nasku' (ny) pnt.
 máme li jmar ne kadm.
 exstenci. jin kulturn
 to adu' bodun? i. kdr
 pohl' kul. - pohl' da'med

Konrad P.: Syn: SAR: mrtvá
 py' nematne mato opomil
 mjmenem aguse (a opale)
 hleta' ma' mato delat
 johl'm; hdi' pe mwm
 ay'a di' k mwm, polm.
 pe hlen. aldy; al'm žan
 dm. upo' macti
 nechtej' do hmy; Sakh
 a mas a v NR.

Klement (LV) hter. nete
 jmar. al'mat. mrtka'm.
 Kell dnd. žmka; az speda
 jural mmt. a foradi
 slova; i tm na m. žmka
 ce'm, fol'mm
 (Kok mlted žmka dmi)
 cile - hmta' žmka
 Hamr - mje' m
 Goldstuler - dela' al'm!

kapm aert. smd; v hter
 al'mat. hter cial
 rgamy, žamer h' (žajad;
 Tar'y, vater g'); chup
 / oajel (i' dalm
 navrh 10-30 smd, v pomas
 odsmich' žmka a opomil
 Sled; (protest)
 v h' rymel' žmka. a m.
 a hter. a žmka (Kontad;)

→ leto škola nemat' time
doplnit!

(s. hr. i. pos. smit. pos.)

date! - jichat se chup.
bidi, ruz' moment
kombinon. opany (?)

- leto pos. smit. pos.
LN = 20 sjejeu je
vst = uvestovne
je parv chup. frap,
all bodidit MKY.
gula uarn ridatki,
prevzit i neblada!

= je pluky volit' a' ruzie
all to mup.

J. H. (Hmann: stran. chup i sjejeu
uaznye uazur elem a
kamben ruzie; slupate
achom'it' utatla opri a
uclara'lni; adhor km. vut
tomu flaby, ac' je mup,
klet' nuzhian s dieh,
Just, kch. aj, all nuzhian,
klem' i nuzhian.
= opatr. sparna, uazal'liv
je mup' nuzi, kare nuzi
vaz'at
= mup'at puz'at nuzi. nuzi
nuzi nuzi nuzi nuzi nuzi

- stran. nízant níztopina,
je urisiml, kadyž my
nizitme, pak i níz bice
umiré. stran se neodhodlaji
(stralka jako roven - jeliče
do hrsti strany); experim =
když si uchoame bičik
= volunt se vyjel puzi
oaliml; pak opatr. kadyž
jžlir jžlir' lir, ulugnel.
- kde je jžlir? jžm jžomani
puzi strany! níz je tak
nichal

1. Strougal

- smaci nízandem' rodu!
= difference se nepomida?
nizni' prom' kuzi je aduiml
- dlouho uš' nízvoj. ludi
ne kuzi, ale uš puzi
strani, jžlir ja čli - jžlir
umiré, jžlir popuzi
videm, nízodabli' ej.
- soba čerai ne nízance,
puzat o oaliml níz
jžlir - puzlir aut.
i pro nízant ušlir
na jžlir níz.
až jžlir draz, uš
ej. člilali km. puzlirale.
= nízant jžlir níz jžlir
člilalali.

= analoget piteky, pro-
Krumm. ne arhiva 1 pro
ne pite "Karlmannen"

- i.e. the machine, a
dual gear an "up-
down" motion, a
vertical pump look;

— drive sympathetic re-
get'm L^h; all dues an-
ptial mj'de!

- Kudy ^{te} neuznástare, at
a dobet pomyšle, az
na mstivou vchm!

— v rymas. Hrajach se
kadej rozbehal; jde
kolem nich (clapem)
slapem, kurt jich
krtim a zaludem
prosto svazu! = volitely
je vypravoval!

3. Kolder - smalt, af pa fj. klædt
lyon, sytje, spæne dzer.
a mure, murene

- a le lă. lămur. și mace: medelal
și murej. galiz = galna'ur
pusthici colom și ețan;

- jestliže dříve. předtím
při protest: přimní jeho
maximum, sláti i odchod
jako forma protestu!
- = letní situaci zvládneme
přímou na středu
- další postup: dobrý přístup,
psychicky zvládnout. Proti
nutí nás ke krajním jednáním
přizpůsobení se tomu
dobře vykrátit a dříve
LN - rozhodnutí: rovněž uvážil.
nebude-li vyhovět, ano?
dobře si postup rozmyslet,
vychápet z rozboru jistě
- nejdříve látku složen. kv.
kdeby sešlo, bude papír

1. Vaculík - letní z 207 km. se nám
zvládnout jista? ne-li se třeba,
při rozbor. vyhodnotit, ani tak
že. to není = co žít? jara
látky váté usm
- přizpůsobení předešlým zkušenostem -
z toho vznikne i jistota!
Kritika přímé se nachází vliv.
analogie: jara, vzhled ke, ne přímé!
a přímé, vzhled ke oběma kulám!

= v úvodu: všechny LN, KT
 dat MKY. důl. cens.
 Kolim KT novou skupinu!
 (nahlád. viz!); klauzura
 kapit. volím kce!
 jde o volím = mosp. e
 efby

- s. Hm - došim anagru - aur
 - muske' pnaue! sleuomro
 ke kult. časop v 1963!!
 co puzor Citeri si v odd.
 napry a opotr' kca' pnaue
 pnaue. clau. pnaue
 kca' na manevr' knd
 kca' pnaue mbo aduau.
 pnaue. pnaue
 mcauue kca' volím. volím
 pnaue' & ty
 - uauz' mcauue' opotr'.
 pnaue' aduau mbo pnaue'
 aduau i' dcauau
 aduau. opotr', ab u pnaue'
 pnaue' &
 - u auau mcauue' pnaue',
 mcauue' pnaue' a dcauau
 - dcauue' se pnaue' uau' pnaue'
 pnaue' mcauue' pnaue' pnaue'

1. Faberčík - ne št. ani ležer zolabume;
 ne znaume jmer št;
 - štít smiče i kdrz ae
 nrupeu!
 - nepodcen. situaci - i us vs
 by umor. osmich nuzne
 elim.
 - a št. 70m nepuabroual-
 jen suchu CTK prava;
 - napuv. nuznost ciste
 pol. tmaci on. i mezin. !
 - rojbal pricny, jure au
 prahm'ne ne uat tmaci!
 - shifne opatr. i adumia;
 doha'neft uat do krapu;
 ale af ga uat'ur kolitaci!
 pmenicline prahy.

1. Šimutec - ne poprne' drobni; r jmkp.
 št. uelice m'irny! vykder?
 - špejt št. slatni nevolnost
 procesm' oachod ze št. 80m;
 - analzoval pricny prahy
 krmun. Prochajla ap. ? j. k. d. v.
 ani št. fme j. k. d. v. e. v. t. m.
 mepi malir. m. k. v. t. m.
 m. k. v. t. m. na pricn. d. v. t.
 je omest; m. k. v. t. m.

P. Dobeš - možná. Zdá se, že se jedná
 aktivní výstupem; jazyk
 užije: ne dostatečná diferenc.
 a proto ani ne všichni
 přistupují ke sp.
 = hlouběji promyslel jazyk
 pro spizem; kromě toho; má
 křivku, vytvořil příklady
 mluvnice! Období... (alt. mluvnice)
 jazyk komunikační, který -
 jazyk paronů! = skutečně
 diferenciální.

J. Dolanec - smací k. má hlubší
 kroužek, chlap byl sned.
 náhodou. Vždyť je složitě
 se jím žít. občas, a
 takto vždy žijí, a
 už se tomu opírali
 - neboli roli nepřijímá
 občas (MKX - Rvač) -
 jímový uložení jímů
 - někdy vypadá jako nevěsta!
 ale je to skutečně tak? no
~~partie sama sama~~ (dva)
 a v každé KS měl být
 pro spizem
 = aby domů v době, v níž
 nebyli vedle níž směl!

= ma' obavy, ať se nepřemění
jím, jím, jím, V. a d.
vymplet se do jím, jím, jím
psychiky! ? jím, jím, jím
jím - v. jím, jím, jím?

nelze složit mu r. jím, ať
dítě n. jím, jím, jím, ať
ať, jím, jím, jím, jím
tím, ať, jím, jím, jím, jím
v. jím, jím, ať, jím, jím, jím

- jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

- jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

- jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

- jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

(jím, jím, jím, jím, jím, jím)
jím, jím, jím, jím, jím, jím

- jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

= jím, jím, jím, jím, jím, jím

J. noviny - jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím
jím, jím, jím, jím, jím, jím

VELN imer' usm'.

- p'edv'at' p'me, p'ed' p'me
p'atorat' p'mal. dle toho
dopis. p'istat' p'me a nepat.
p'istat' p'me, dle.
- dopis nepat' p'me = p'ed
p'edim p'me. ja'me p'me - ja
p'me, dle. p'me p'me p'me,
a p'me de ja p'me!
Hauel p'me dle p'me.
p'me, p'me p'me p'me p'me,
p'me. p'me, p'me dle.
p'me, p'me p'me p'me a p'me,
p'me p'me dle.

- Clo. p'me: ne p'me se
dole, p'me p'me p'me -
p'me p'me. p'me - p'me p'me -
p'me p'me. p'me p'me. p'me
p'me. Clo. p'me p'me
(p'me, p'me), p'me p'me
p'me p'me, p'me p'me.
p'me p'me! p'me p'me

- p'me se p'me p'me
(p'me p'me. p'me p'me), p'me
p'me p'me p'me! p'me p'me!
all p'me p'me p'me! p'me p'me,
p'me p'me p'me p'me, all p'me
p'me. p'me! p'me p'me
p'me: p'me - p'me p'me p'me

latine se oslas. Semeni =
formati se finy - boji,
ulomizony! Kdo koda
stop ne mohosai. finle!
mapi niovi natyry, emoci
a vchapi se se hidi do
vohity, ali je methe!

- meagene ne Kull. orb.
- oahadli, sme drine timaci
nidome, sme rojanti
dlu, ad predclami, sme
pui dali vichny nary
do sulm - viderai, nestad
titl = dclapi ti crchlepi
part. trazy vyhmazy dcoo
co miumi slau

muuo ti vyit lyu panti
zpit, jichvi nestopie
pudi-borai. - al ti kist
ale co vyjad, neni nel!
i je odmen. vade quai!
= co miumi vohity!
allvenci pui nei

- chus neia jisti smu-
shap - ne ulu - miodetal
vohm vubhau: jat viderai
m'ya, co tzi; jtra dpt.
defm. rojndumt (to kmdr.
adpt. pi se iym' mui)
ale ne usmiovai, co rojndumt
proui, pmai dclai i pmai!

gestli se bude tupe. at del.
 vodide - to kláček'm posazen
 (v aemě duvody), deli, neč
 co strana - slaz maita!

to neč'er stupne km. rici!
 Kayde-li deli, bude oide
 u kelhoteil! arájet si tu

- Prochá'zra - ne hned jakej;
 dopry do plena liV, at
 jnuh, at k kmu P.
 ryzm. nemet by by
 clemu liV, jnuh clemu
 u liV! dopr jnuh

gibra
 = dopr ryzm jnuh a
 ale smace gibra ryzm

- kchmt - lita gabra'cas!

S. Hendrych - adyrl. puchet

- Goids. - maimal mng

- Minat(?) dopr novm. - puch,
 ale ne onas

- Puhder - dohe, puch LV

Bedua'r - obacni

Hauzhr - puch' ryzm

= atumf. se urhodmota; k
 puch. jnuh kchis, Pitar,
 Calia, Mamra

= jnuh' puch - ryzm neč -
 gibra ryzm

K bodu 12)

U s n e s e n o:

Předsednictvo ÚV KSČ po projednání předloženého materiálu a ústní informace s J. Hendrycha o průběhu stranické skupiny a prvního dne IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů.

I. konstatuje,

že v řadě vystoupení se ukazují ^{organizované} snahy ~~po předchozí přípravě~~ přeměnit sjezd v platformu politické opozice;

II. usnáší se

1. nedojde-li druhý den k pozitivní změně v jednání IV. sjezdu, delegace ÚV KSČ by nemohla být přítomna a ze sjezdu by musela odejít; předtím učiní vedoucí delegace stručné prohlášení, v němž odmítne protistranické a protistátní výpady, k nimž dal sjezd, aniž by se od nich distancoval platformu.
2. svolat po ukončení 1. dne jednání skupinu komunistů spisovatelů a projednat s nimi průběh stranické skupiny a sjezdu a informovat je o jednání předsednictva ÚV KSČ; uvážit přípravu protestního prohlášení, s nímž v případě negativního průběhu vystoupí na sjezdu a prohlásí, že komunisté - delegáti sjezdu se nadále nemohou účastnit jednání, které se stalo platformou protistranických a protistátních útoků. ~~Současně podle situace by byl zvažován odchod delegace KSČ ze sjezdu.~~
3. publicitu o průběhu IV. sjezdu SČSS omezit - včetně Literárních novin - na minimální popisné zpravodajství;
4. seznámit členy a kandidáty ÚV KSČ s postupem J. Procházky v souvislosti se sjezdem SČSS, s jeho dopisy ústřednímu výboru KSČ, na příštím plenárním zasedání ÚV KSČ požádat J. Procházku o vyjádření; navrhnout, aby

- 2 -

bylo zrušeno kandidátství J. Procházky v ÚV KSČ;

5. provést důkladný rozbor situace mezi spisovateli, zhodnotit výsledky IV. sjezdu SČSS a připravit návrhy bezprostředních i dlouhodobých opatření po stranické i státní linii.

Provede: s.J.Hendrych
s.K.Hoffmann

Na vědomí: s.A.Novotný

Přijaté usnesení

Č.j. P 2456

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV
ZRUŠEN STUPNĚ UTAJENÍ
Dělo: 490/2000- VBÚ/80
Datum: 3.9.04
Podpis: Alena Nosková

U s n e s e n í

38. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 27. června 1967

k bodu 12: Vystoupení s. Jana Procházky a dalších spisovatelů
(s. J. Hendrych)

U s n e s e n o :

Předsednictvo ÚV KSČ po projednání předloženého materiálu a ústní informace s. J. Hendrycha o průběhu stranické skupiny a prvního dne IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů

I. konstatuje, že v řadě vystoupení se ukazují organizované snahy přeměnit sjezd v platformu politické opozice;

II. usnáší se

1. nedojde-li druhý den k pozitivní změně v jednání IV. sjezdu, delegace ÚV KSČ by nemohla být přítomna a ze sjezdu by musela odejít; předtím učiní vedoucí delegace stručné prohlášení, v němž odmítne protistranické a protistátní výpady, k nimž dal sjezd, aniž by se od nich distancoval, platformu;
2. svolat po ukončení 1. dne jednání skupinu komunistů spisovatelů a projednat s nimi průběh stranické skupiny a sjezdu a informovat je o jednání předsednictva ÚV KSČ; uvážit přípravu protestního prohlášení, s nímž v případě negativního průběhu vystoupí na sjezdu a prohlásí, že komunisté - delegáti sjezdu se nadále nemohou účastnit jednání, které se stalo platformou protistranických a protistátních útoků;
3. publicitu o průběhu IV. sjezdu SČSS omezit - včetně literárních novin - na minimální popisečné zprávočetví;

4. seznámit členy a kandidáty ÚV KSČ s postupem J. Procházky v souvislosti se sjezdem SČSS, s jeho dopisy ústřednímu výboru KSČ, na příštím plenárním zasedání ÚV KSČ požádat J. Procházku o vyjádření; navrhnout, aby bylo zrušeno kandidátství J. Procházky v ÚV KSČ;
5. provést důkladný rozbor situace mezi spisovateli, zhodnotit výsledky IV. sjezdu SČSS a připravit návrhy bezprostředních i dlouhodobých opatření po stranické i státní linii.

Provede: s. J. Hendrych
s. K. Hoffmann

Na vědomí: s. A. Novotný

2456/20

Informace

Na základě usnesení předsednictva ÚV KSČ a po obdržení dopisů soudruhů Jana Procházky, Arnošta Lustiga a Lučka Pachmana a vzhledem k interviewu se spisovateli (Jan Procházka, A. Lustig, O. Daněk, I. Klíma) pro Literární noviny k otázkám Blízkého východu, jednali jsme spolu se soudruhem Kouckým se soudruhem Procházkou v pátek 23. června na ÚV KSČ.

Vytkli jsme mu jeho postup, na konkrétních případech ukázali jeho chybná politická stanoviska a řekli jsme mu, že se v tak závažné chvíli rozchází s politikou strany a republiky. Vysvětlovali jsme mu některé bližší okolnosti v souvislosti se situací na Blízkém východě a s politikou Izraele. Mluvili jsme o jeho různých vystoupeních v tisku před sjezdem spisovatelů, z nichž některé ani nemohly být publikovány. Zdůrazňovali jsme jeho odpovědnost jako kandidáta ústředního výboru KSČ a požádali ho, aby do pondělka 26. června dal vyjádření ústřednímu výboru.

Soudruh Procházka odevzdal v sobotu 24. června 1967 tento dopis (viz přílohu III/b):

Dopis s. Jana Procházky

24. 6.

Vážený soudruhu,

měl to být dopis předsednictvu strany, ale snad se nic nestane, když to bude dopis Vám.

A když je to hned v sobotu a nikoliv až v pondělí.

Předpokládám, že přivítáte, když budu co nejstručněji.

Při rozhovoru s Vámi jsem pochopil, že politika je něco, čeho se má člověk bát.

Řekl jste, abych se do politiky nepletl. Původně jsem si představoval poslání socialistického spisovatele jinak, ale samozřejmě se nad tím zamyslím.

Ale jsem rád, že jste řekl, že moje literatura je v pořádku. Mohu Vám s klidným svědomím slíbit, že i nadále bude socialistická. Ani já nebudu nikdy zastáncem jiného systému.

Položil jste mi otázku, kam chci tlačit stranu. Zapsal jsem si, že jste řekl výslovně zvenčí. I nad tím se pochopitelně zamyslím.

Pokud jde o Izrael, přiznávám se, že i po vysvětlení soudruha Kouckého mám neodpovídající názory a nemohu se zbavit mnoha chyb.

Pokud se jedná o předsjezdovou anketu, přečetl jsem si, co jsem napsal, přiznávám, že zjednodušeným výkladem lze dospět takřka až k urážlivému smyslu, je mi velice líto, že k tomu došlo. Několikrát jste mi v rozhovoru připomenul, že jsem kandidátem ÚV, a já si sám myslím, že bych jím být neměl. Předešlo by se mnoha nedorozuměním, nikdo by nemohl považovat mé omylné a nejednou jistě subjektivní soudy za stanovisko stranického orgánu.

Věřím Vám, že celá věc je Vám nepříjemná a omlouvám se, že jsem Vás připravil o spoustu času.

Se soudružským pozdravem

Jan Procházka v.r.

Ústřední výbor KSČ
k rukám tajemníka ÚV s. V. Kouckého
v P r a z e

Praha 20. června 1967

Vážení soudruzi!

Považujeme za svou morální povinnost vyjádřit nesouhlas s politikou naší republiky i ostatních socialistických zemí ve vztahu k Blízkému východu. Domníváme se, že tato politika je jak v rozporu se zásadami práva a spravedlnosti, tak i v rozporu se skutečnými zájmy socialistického tábora. Současně se obáváme, že nevěcná a řadu skutečností zkreslující propaganda může způsobit i vnitropolitické škody tím, že vyvolává v některých vrstvách obyvatelstva nálady antisemitismu.

Konflikt mezi arabskými zeměmi a Izraelí začal v roce 1948 nevyprovokovanou a brutální agresí Arabů podporovaných tehdy britským imperialismem. K vítězství v obranné válce pomohly Izraeli socialistické země a mezi nimi na předním místě i Československo.

Po celá další léta odmítají arabské země jakékoliv mírové řešení konfliktu. Podporují teroristickou organizaci, která operuje v pohraničních oblastech. Veřejně vyhlašují doktrínu "fyzického zničení Izraele". Genocida jako politická doktrína je ostudou civilizované společnosti 20. století a není pochyb o tom, že by ji arabské země proměnily ve skutek stejně jako hitlerovské Německo, kdyby k tomu měly dostatek sil. Násir a další předáci arabských zemí jsou politikové polofašistického typu, kteří se m.j. opírají o řadu německých válečných zločinců v čelných funkcích v SAR a mají na svém svědomí m.j. pronásledování a zavraždění skutečných arabských vlastenců, jako byl předseda KS Libanonu soudruh Helu.

Tváří v tvář nezakrývané agresivní politice je po celá poslední léta ohrožena existence malé země, jakou je Izrael. Nemůže být proto pro určení agresora podstatné to, kdo v současném konfliktu

vystřelil první ránu. Ve své strategické situaci si Izrael vůbec nemůže dovolit nechat vniknout nepřátelské armády na své území.

Jsme si vědomi toho, že Izrael je v současné době spojen-
cem USA. Je však historickou skutečností i to, že jej k tomu dohna-
ly nejen reakční síly uvnitř země, ale i politika zemí socialistic-
kého tábora, které po známé kampani proti sionismu z 50. let začaly
bezvýhradně a jednostranně podporovat arabské státy. Tato politika
měla i další nepříznivý důsledek - vedla k faktické likvidaci komu-
nistických stran řady arabských zemí a tím paralyzovala skutečné
revoluční a pokrokové síly této oblasti.

Politika socialistických zemí má vycházet nikoliv z mocen-
ských zájmů, ale ze skutečných zásad práva a pokroku, odpovídají-
cích ušlechtilým ideám socialistické společnosti. Kromě toho, že
naše současná politika na Blízkém východě je s těmito zásadami
v rozporu, není podle našeho názoru ani účelná a neslouží zájmům
socialistického tábora. Přes velké prostředky investované formou
hospodářské a vojenské pomoci do arabských zemí prokázal právě po-
slední konflikt jejich nepevnost a neschopnost. Důsledkem posled-
ních událostí je nesporně nejenom ztráta pozic těchto zemí, ale
i těžká rána prestiži socialistických států v Africe i v celém
světě.

Jsme přesvědčeni o tom, že účelná a principiální politika
socialistických zemí ve vztahu k Blízkému východu by měla vycházet
z těchto zásad:

1. Zasadit se o definitivní mírové uspořádání v této oblas-
ti, zaručující existenci a nedotknutelnost všech zemí jak arabských,
tak i Izraele. V současné době prosazovaný požadavek bezpodmínečného
stažení izraelských vojsk z tohoto hlediska nic neřeší.

2. Zastavit jednostrannou podporu arabských zemí a podpo-
rovat skutečné pokrokové síly všech zemí Blízkého východu včetně
Izraele. Uvolnění prostředků dosud investovaných málo účelně
by např. umožnilo dále zvýšit pomoc hrdinnému a spravedlivému boji
vietnamského lidu proti americkému imperialismu.

3. Obnovit diplomatické styky s Izraelem a rozšířit vzájemné hospodářské a kulturní styky.

K tomuto dopisu nás vede upřímná starost o správnost, politickou účelnost i etickou čistotu politiky socialistických zemí. Vyjadřujeme otevřeně a upřímně názor, který určitě sdílí velká část veřejnosti u nás i v ostatních socialistických státech a věříme, že náš dopis bude posuzován tak, jak je míněn - jako projev naší důvěry ve stranu, v její práci pro vybudování nové a šťastnější společnosti u nás i na celém světě, pro definitivní vítězství velkých humánních idejí marxismu-leninismu.

Se soudružskými pozdravy

(Arnošt Lustig)
spisovatel

(Jan Procházka)
spisovatel

(Luděk Pachman)
mezin. velmistr šachu,
předs. ZO KSČ v STN

2456/20

III/a

Spisovatelé o Středním východě

(Informační zpráva Ústřední publikační správy)

(Odražený a označený text a proložená slova v textu vypustila redakce Literárních novin sama

Požádali jsme č t y ř i spisovatele, kteří v nedávné době byli buď v jedné nebo druhé z válčících zemí na Středním východě, aby nám řekli, jak vidí příčiny, z nichž nakonec vzešla válka.

Arnošt Lustig: Ani jeden z lidí, kteří tady sedí, není jako komunista zcela uspokojen se stavem informací a přemýšlí o tom, jestli se u nás na problém, který není naprosto jednoznačný, nedíváme příliš jednoznačně. A protože jsme tam byli, mohli bychom zdůvodnit, proč si myslíme, že některé věci jsou pod povrchem jiné, než se píše v našich novinách, a to v E g y p t ě , v Izraeli a v celé této oblasti; jsou některé problémy, kterým člověk rozumí, historicky a psychologicky to cítí, má dojem, že něco podobného už ve svém životě, který není tak úplně krátký, prožil.

Byl jsem při zrodu Izraele v roce 1948, byl jsem tam poslán s několika novináři z Československa jako válečný zpravodaj. Pamatuji si, s jakou radostí tam byl uvítán sovětský velvyslanec Pavel Jeršov, který řekl pouhá dvě slova. "Jsme tu"; Sovětský svaz byl vůbec první zemí, která v OSN Izrael uznala a bez Sovětského svazu, bez zásahu s. Gromyky by Izrael tehdy vůbec nemohl jako legální existovat. Československo bylo také jedním z prvních států, které Izrael uznaly. Gromyko byl mladý sovětský diplomat, který se tenkrát v OSN při poukazu na organickou jednotu biblické Palestiny odvolával právě na historii židovského lidu v Evropě. Dokládal to argumentem německých sběrných táborů, kde v té době přebývaly desítky a stovky tisíc bezdomovců, kteří skutečně neměli kam jít a které také nikdo v Evropě nechtěl. Československo podporující tehdy země, které bojo-

valy proti britskému imperialismu, pomáhalo Izraeli zbraněmi. Dodávali jsme jim staré německé pušky, které tam vážili zlatem. Dodávali jsme jim trofejní nacistická letadla a dokonce jsme jim cvičili celou řadu pilotů, kteří se tam ohromně osvědčili. Kromě toho Československo Izraeli hned ze začátku ohromně pomohlo (i s iluzemi, že to povede jednoznačně k socialismu), později nikdy, a to je zajímavé vzhledem k vývoji světové politiky, nemělo k Izraeli dost dobrý vztah. Došlo k tomu zejména z viny Československa (i když samozřejmě ne jenom Československa), tehdejších chyb kultu osobnosti, protože mezi nevině popravenými bylo několik židovských komunistů a tažení proti sionistům vyvolávalo duchy lůzy. A vinou toho, že k Izraeli nebyl nikterak vřelý vztah, máme tedy dojem, že Izrael vytvořený podle jiných představ, než jsou naše, nějaká americká gubernie, která daleko více než své vlastní zájmy hájí cíle Spojených států. V době první arabsko-izraelské války řídili veškeré vojenské úsilí Arabů Angličané. Útok na Suez v roce 1956 byl pouhou spoluhrů s britským a francouzským zájmem a nedávný třetí konflikt je zase něco jiného. Přičemž se může zdát, že Izrael je z gruntu militaristická země, protože má obrovskou armádu v neevropské oblasti. Byl jsem tam asi pětkrát a chtěl bych říci, že můj dojem je úplně jiný. Je to země, která mě nadchla např. výsledky v zemědělství. Naším diplomatickým zástupcem tam v době jedné mé návštěvy byl rolnický kádr, který chtěl prozkoumat, zda průměrná dojivost izraelské krávy je opravdu 4,5 tisíce litru, není-li to nějaká Potěmkinova vesnice pro turisty. A tak jsme se vydali z jedné kolektivní rolnické usedlosti do druhé a zkoumali jsme průměrnou dojivost. Přesvědčil se, že průměrná dojivost je skutečně 4,5 tisíce litru v celé zemi. Kráva, která nadojí méně, nestojí podle nich za to, aby ji živili a zpracuje se na maso. Viděli jsme také první zemi, kde není bytová krize a kde všichni přiměřeně dobře bydlí.

Dokázali tam skutečně to, o čem sní celá řada jiných zemí, totiž, že udělali z pouští zahrady, a to doslova, protože jinak by

umřeli hladem. Tolik úvodem. Samo sebou jako v každé zemi tu byly hospodářské problémy a v té chvíli se zároveň zase ukazovalo, komu ekonomika v této zemi patří. Ale my o této zemi máme často úplně zkreslené názory a vidíme ji nepříliš sympaticky, při

čemž je to taková země, že ji stačí znát opravdu, aby mnoho sympatií při všem, k čemu je mít nemůžeme, získala.

Oldřich Daněk: Trochu to působí jako agitace, ale situace je složitější. Byl jsem v Egyptě jen čtrnáct dní jako turista a odvažují-li se tedy něco říci, pak jenom proto, že jsem tam byl v dubnu, těsně před vypuknutím krize. I do toho dosti výlučného turistického ovzduší a skutečně do všeho se dokázaly promítnout dva aspekty, které na této krizi určitě mají podíl. Je to především ohromný potenciál nenávisti k Izraeli, který v tom dubnu existoval neobyčejně výrazně všude a ve všem, a druhým aspektem byla obrovská láska, neumím to říci jinak: kult osobnosti Násira. Tyto dvě věci spolu asi souvisejí. Mluvílo se o tom na všech sedánkách arabské inteligence. Zdálo se mi ale, že se o tom mluví i mezi lidmi, kteří si svůj "žvanec" obstarávají velice těžko, a vyrovnávali si to vlastně nacionalistickou nenávistí. Ti arabští vystěhovalci z Izraele budou ten potenciál nenávisti na Středním východě tvořit ještě asi hodně dlouho.

Arnošt Lustig: Byl bych rád, kdyby mi někdo vysvětlil, proč si za dvacet let tito uprchlíci nevybudovali nové domovy? Myslím, že tu byl v určitém smyslu revanšistický zájem z arabské strany na tom, aby si je nevybudovali. Ve stejné době a z podobných prostředků, které měli k dispozici tito uprchlíci, si Izrael vybudoval celý stát.

Oldřich Daněk: Vybudovat si tam domov, je asi něco nepředstavitelně složitějšího a obtížnějšího než si vůbec dovedeme představit i pro člověka, který není uprchlíkem. V nilské deltě je bída, patrně už staletí. U spousty lidí se tam o založení domova nedá vůbec mluvit. Tím složitější to muselo být u uprchlíků, kteří tam zůstali asi jen tíživým kamenem, střediskem nenávisti. V ostatních arabských státech, zejména v Jordánsku, to bude ještě asi horší.

Ivan Klíma: Mohu říci, že jsem se v Izraeli vůbec nesetkal s protiarabskou nenávistí. Bylo to jistě ovlivněno tím, že jsem se pohyboval téměř výhradně mezi členy kibuců, tedy nejlevější složkou izraelské společnosti, která hlásá mimo jiné mírovou koexistenci s Araby. Člověku se z obrazu, který dostává v novinách, jeví Izrael jednoznačně, jako součást imperialistického bloku. Ale ten, kdo měl možnost se přesvědčit, potvrdí, že obraz země zdaleka není tak jednoznačný. Levá složka izraelské společnosti je velmi výrazná. Téměř celé zemědělství je organizováno socialistickým nebo dokonce komunistickým způsobem, velký vliv na správu věcí mají odbory, levicové strany tu jsou velmi silné. Samozřejmě, že v Izraeli existuje silné národnostní cítení, pochopitelně u tolikrát zkoušeného národa, u mladé země, která navíc není uznávána od nikoho ze svých sousedů.

Oldřich Daněk: Dva milióny Izraelců musí logicky chápat a cítit, že se musejí nějakým způsobem dohodnout s arabským světem. Tendence k dohodě nebo k nějakému modu vivendi budou u Izraelců velmi silné. Samozřejmě u národa značně primitivněji organizovaného a také obrovského nebudou tyto tendence zdaleka tak výrazné. Zvláště když i jeho oficiální představitelé hlásají opak - nutnost zničit nevídaného souseda.

Ivan Klíma: Právě v Československu, které zažilo Mnichov a ví, co znamenaly v té době skupiny ordnerů v sudetech, bychom měli chápat, co znamenají teroristické skupiny pronikající přes hra-

nice země. Za jediný měsíc, co jsme v Izraeli byli, se tam událo několik provokací. Na cestách a na polích vybuchovaly miny a zabíjely zcela obyčejné lidi: ne vojáky, ale dělníky nebo zemědělce. Toto počínání teroristů pochopitelně neustále posilovalo pravicovou složku Izraele, která nabyla moci těsně před nedávnou válkou. Četl jsem v našem tisku komentář nebo zprávu, že v tak složitém nacionalistickém hnutí, jako je arabské, se vyslovovaly extrémní požadavky o zničení Izraele. Ovšem je nutno si uvědomit, že to nebyly jenom hlasy tisku nebo hlasy na schůzích, že tyto požadavky vyslovovaly hlavy okolních států. To muselo v Izraeli posilovat tu složku, která došla k názoru, že jedine silou se dá těmto hrozbám čelit.

Arnošt Lustig: Politika někdy vidí jednoznačně věci, které jednoznačné nejsou. Je třeba vzít v úvahu, že i když samozřejmě všichni lidé, kteří v Izraeli žijí, neprošli zkušeností koncentračních táborů, je tam těchto lidí převážná část a také mladá generace to trochu cítí. Je třeba vzít v úvahu historické a psychologické citění, kdy tito lidé skutečně tuší, v konečcích prstů, kdy jim jde o vyhlazení. Samozřejmě nám ze střední Evropy se to strašně jednoduše posuzuje. Můžeme říkat: měli zůstat tam, na hranicích, neměli ztrácet nervy. Ale když těmto lidem hlavy okolních států a stomiliónová masa říkájí (co už jednou slyšeli říkat a co se do písmene splnilo), že jediným cílem je vyhladit je a zničit, nezní jim to jen jako jemná výhrůžka a jejich bdělost stoupne. Tady o tom mluvil dokonce egyptský velvyslanec, říkal eufemisticky, že je třeba se zamyslet nad samou existencí státu Izrael, že si to Arabové nepřáli, aby tam byl už před dvaceti lety a že si to nepřejí ani dnes. A že se jistě najde dostatek lodí, které ty lidi odamtud odvezou zase zpátky. To byla přímá hrozba samé existenci a tento stát, tito lidé, kteří to cítili, šli do války a válku také vedli jako lidé, kterým šlo o existenci. Fakt je, že se

příliš neohlíželi na možnost světového požáru a filosofové to mohou v budoucnosti rozebírat a odsuzovat. Kdysi se celý svět zase díval nečinně na jejich totální zkázu a ničení. Je snadné odsuzovat, těžké porozumět.

Často říkáme, že Izrael je sionistický stát. Samozřejmě Izrael založili sionisté, ale existuje tam už druhá generace, která ve svém myšlení se sionismem nemá vůbec co dělat. Oni se tam narodili, žijí tam, a tak se na to můžeme dívat jako na nutnost koexistence.

Jan Procházka: Myslím, že je tady jistá obdoba s poměry ve střední Evropě. Dnes se vede v celé Evropě zápas za uznání existujících poválečných hranic. Bylo by úplně nesmyslné, kdyby dnes někdo chtěl vážně brát dojme tomu požadavky Němců na prostor východně od Odry. Tam už žijí úplně nové generace Poláků, kteří se tam narodili, pro které je to vlast. To je podstatný rozdíl a každá další generace s tímto pocitem vlasti přichází na zem. Chtít to měnit by bylo něco úplně absurdního. Tyto hranice v Evropě nejsou ničím provizorním, nějakou linií průměří, jak velice často říkají v západním Německu. Na Středním východě je to úplně totéž. Tam nelze považovat hranici státu, který má dva milióny obyvatel, za jakousi provizorní čáru průměří. Mně se zdá, že všechna pozdější nedorozumění jsou odvozena od té základní neudržitelné situace, že hranice této země někdo považuje za něco provizorního.

Na druhé straně si také myslím, že u nás žijeme v jakýchsi představách o některých zemích, že si je přizpůsobujeme svému vnímání a zjednodušujeme je. Když jsem odjížděl do Egypta, do SAR, a teď když o všem čtu - a projel jsem celý Egypt a nebyl jsem tam krátkou dobu - nenacházel jsem tam převažující náš nebo socialistický vliv. Naopak jsem tam nacházel americký vliv jako všude ve všech západních zemích, stejně tak západoněmecký vliv, vůbec západoevropský vliv: nové západoněmecké fabriky, západoněmecké inženýry. Nikterak jsem nenacházel rozdíl mezi touto zemí a mezi některými zeměmi, které jsem navštívil v Latinské Americe - na první pohled od reklam, od firem až po způsob jednání.

Oldřich Daněk: V letošním dubnu už tam není západní zboží.

Jan Procházka: Tak to je změna.

Na druhé straně si myslím, že když se díváme na tyto národy a zejména na Egypt, vycházíme z nějakých předsudků. Před odjezdem jsme slyšali: nekupujte si tropické přilby, protože to by jim připomínalo Angličany. Ti jsou tady naprosto nenáviděni a jakmile budete mít tropickou přilbu, budou vás považovat za kolonizátory atd. Tak se stalo, že jsme si skoro všichni uhnali úpal a zjistili, že sovětské inženýři při stavbě Asuánu mají všichni tropické přilby. Nejenže to chrání před sluncem, ale má to v těchto zemích jakousi tradici. Kterou bych nechtěl definovat. Ale když jsme měli tropické přilby, dostali jsme daleko častěji místo v restauraci, napít, nebo benzín po pracovní době.

V této zemi byla pro mě silným zážitkem jedna okolnost. Jeli jsme také do El Alameinu, kde je staré známé bojiště z druhé světové války. Naše arabské přátele nesmírně překvapilo, že jsme hledali naše padlé na anglickém hřbitově. Velice těžko chápali, že jsme za této války byli spojenci Velké Británie, když Velká Británie byla mocností, která utlačovala svobodu v Egyptě. Také jsme zjistili, že maršál Rommel byl v té době neobyčejně populární historickou postavou v arabském světě. Vedli jsme nekonečné diskuse, snažili jsme se navzájem si vysvětlit svá stanoviska. Já jsem si ze všech rozhovorů odnesl poučení, že náš svět je tak složitý, že už složitější ani být nemůže.

Myslím si, že SAR nemá žádnou jednoduchou situaci. Z toho, co jsem viděl, jsem měl pocit, že lidé, kteří tuto zemi vedou, se ji snaží především probudit. Zúrodňují pouště, budují průmysl. Je to obrovský, gigantický a skoro nadlidský úkol chtít ze zaostalé země vytvořit moderní stát. Mám pocit, že naděje a touhy vůdců SAR předběhly reálnou skutečnost. Oni uvěřili, že tuto moderní zemi už mají. A zatím bude ještě celá desetiletí trvat, než se

vyrovnají průměrným evropským zemím. Kdo chce posuzovat výsledek konfliktu, musí začít od tohoto faktu.

Neboť Izrael je ekonomicky, kulturně i mentálně na úrovni evropských zemí.

Pokud jde o průběh konfliktu, překvapuje mě hlavně míra informací. Stačí si vzít školní mapu, kterou mají děti ve škole, podívat se na Střední východ a člověk si nedovede představit, že by tato malinká země mohla arabský kolos, který je kolem ní, nějak natrvalo a vážně ohrožovat. Kdyby skutečně tato malá země měla ztřeštěné expanzivní a agresivní cíle, pravděpodobně by se byla snažila bez rozmyslu porazit celou Sjednocenou arabskou republiku. Když už porazila její armádu. To přece nebyl z vojenského hlediska tak strašný problém dostat se od Suezského kanálu do Káhiry. Nebo obsadit tři velká města na kanálu. Zdá se mi, že vášně, které se rozpoutaly, jsou důsledkem špatné politiky. Za obě minulá desetiletí. A nejenom špatné politiky zainteresovaných zemí.

Myslím, že tam nemůže být mír do té doby, dokud Sovětský svaz a Spojené státy americké se nedohodnou na jakémsi statu quo.

Odřich Daněk: Chtěl bych uvést dvě obyčejné příhody. Projížděli jsme Heliopolis a přitom jsme se zastavili do bazaru. Češi se rozběhli fotografovat. Heliopolis je nejmodernější čtvrť Káhiry. Došlo ale k obrovskému sporu, protože přiběhl jakýsi holohlavý pán, který strašně arabsky nadával našemu šoferovi a odvěkl nás všechny včetně autobusu na policii, kde jsme hodinu stáli a kde sepisovali protokoly. Hodně se křičelo. Dověděli jsme se přitom, že onen pán vytýká šoferovi, že vozí Evropany do oblastí, ve kterých fotografují egyptskou bídu a že tyto fotografie mohou být použity v Izraeli proti arabským zájmům. Opakuji, že šlo o Heliopolis, nejmodernější předměstí Káhiry. Byl z toho dvouhodinový skandál i s vyšetřováním.

Naše průvodkyně nám říkala, že před dvěma léty jen velmi obtížně a za pomoci náčelníka policie zachránila na jordánských hranicích z rukou lidu katolického kněze, který si tam fotografoval mešitu. Lidé, kteří ho obklopili, se domnívali, že fotografoval jakási obranná zařízení Jordánska a že tyto fotografie budou využity v Izraeli. Průvodkyně tvrdila, že tenkrát šlo skutečně o život.

Chci tím jen dokumentovat atmosféru. Dále řeknu druhou příhodu, která možná doloží, jak je to všechno složité. Když jsme se pokojně čvachtali v Rudém moři, tak nás najednou vystěhovali z naší vilky. Potřebovali ji uvolnit pro krále Sauda, který měl přijet na tři dny. Byla z toho obrovská sláva. Vyměňoval se všechnen nábytek, koberce, zametaly se asfaltové cesty. Pro krále Sauda, který je de facto v exilu v SAR. Říkám to proto, že ten jediný velice pevný tmel rozdílných arabských režimů je vztah k Izraeli a jakási útočnost vůči Izraeli.

Jan Procházka: Historicky jsou poučné. Když jsme přijeli s Kachyňou z Athén do Káhiry, na letišti jsme s úžasem zjistili, že tam na nás čeká čilý pracovník našeho velvyslanectví. Okamžitě začal vyplňovat naše dotazníky. S takovou ochotou jsem se nikdy nesetkal. Nahlédnu mu přes rameno a vidím, že do rubriky náboženství píše katolík. Což mě úplně omráčilo. Kachyňu také. Říkal jsem mu: poslechni, já nejsem katolík, já jsem vystoupil z církve a Kachyňa je také ateista. Ale on říkal, to tady nemohu psát, tady je třeba napsat náboženství, oni si lidí bez náboženství vůbec neváží. Ti jsou pro ně nejhorší ze všech. Tak jsme jezdili po Egyptě jako dva katolíci.

Arnošt Lustig: Také bych uvedl historku. V roce 1949, kdy Izraelců bylo 650 tisíc a Arabů 65 miliónů, se ptal jeden diplomat arabského vedoucího, jak je to možné, že 65 miliónů prohrálo proti 650 tisícům. Odpověděl: to je jednoduché. Jich bylo stokrát tolik ochotno umřít. A myslím, že v tom je také určitý klíč k tomu, co se tam dělo.

Ale vrátil bych se k tomu, co říkal Procházka. My všichni, jak tady sedíme, jsme vstupovali do komunistické strany proto, že to byla jediná, která přinášela decimovanému lidstvu velký světový projekt míru, spravedlnosti, rovnoprávnosti všech ras a vítězství určitého principu, pod který se musí podepsat každý slušný člověk. Nejen že to byl projekt pro celý svět, ale byl to zároveň projekt pro každého člověka zvlášť. Abych to řekl úplně jednoduše. Spojuji komunismus s mravností. To je pro mne jedna a táž věc. Nedovedu si představit, že je komunistické a mravné třeba říkat půl pravdy. Zase si беру poučení z druhé světové války: ne každý, kdo je proti imperialismu, je spojencem socialismu.

Adolf Hitler byl také proti imperialismu. Bojoval nejen proti bolševikům a židobolševikům, nýbrž i proti anglo-americkým plutokratům, ale nebyl to spojenec socialismu.

Arabové nejsou stomiliónová jednolitá protiimperialistická fronta. Jde o způsob referování v našem tisku, o kterém se domnívám, že nebyl mravný, protože nebyl pravdivý. Nedovedu si představit, že je možné být komunistou a zároveň porušovat principy pravdy. Něco musí být deformováno. Samozřejmě, že politika může být také deformována, ale ne již ve chvíli, kdy vzniká. Každý politik má právo na omyl a na povinnost se ze svého omylu poučit. Dokonce si nedovedu představit, že je možné se učit bez omylů, ale nedovedu si zároveň představit, že politika, která je špatná, už ve svém zárodku není schopna se v jednom svém odvětví poučit ze zcela zjevného omylu. Vynořuje se mi zpětně otázka, co by se stalo, kdyby Československo se svou skvělou výzbrjí v roce 1938 v sebeobraně napadlo veliké Německo a kdyby mu nějakým překvapivým útokem zničilo podstatnou část armády, jestli by se historie nebyla vyvíjela jinak.

Jan Procházka: S tou agresí to je otázka, která pravděpodobně je hlavní v celé této věci. U nás se samozřejmě jednoznačně píše a říká, že agresorem je Izrael. Z čeho se to vyvozuje, nebo čím se to dokazuje? Dokazuje se to tím, že pravděpodobně, a je to docela možné, zaútočil letecky dříve na arabská letiště,

než započala válka na hranicích. Já jsem pořád očekával, že v televizi pronese některý náš vysoký hodnostář nějaký rozbor situace. Protože jsem se toho nedočkal, rád bych se pokusil jako nadporučík v záloze o úplně stručnou charakteristiku této vojenské situace.

Já si myslím, že země tak malá jako je Izrael, se nedá bránit jinak, než ofenzívou. Je to země tak malá, že se dá přestřelit větším dělem a v některých místech i normálním minometem. Taková země nemůže spoléhat na zákopovou obranu. Po bloádě a zejména poté, kdy se jordánský král Husejn při návštěvě v Káhiře postavil na stranu SAR, bylo snad všem kromě ignorantů zřejmé, že válka vypukne. Myslím, že jednoznačně označit za agresora Izrael, je zjednodušení. Nechci tvrdit, že se Izrael nedopustila útoku, ale nedá se tvrdit, že se útoků nedopustila Sjednocená arabská republika. Mám pocit, že podrobné a posloupné prozkoumání konfliktů by teprve přineslo pravdu. Možná, že to udělá Valné shromáždění OSN, pokud se tam nebude propagačně řečnit.

Arnošt Lustig: Překvapilo mě, že v tomto století, po druhé světové válce, po tom obrovském výbuchu nacionalismu v Německu, Itálii, v Japonsku a v jiných zemích, je to zase nacionalismus, který je schopen spojovat celé národy a celé kontinenty více než skutečně progresivní ideje socialismu a míru, toho velikého projektu, o němž jsme mluvili; že je to zase nacionalismus a že zřejmě v Izraeli to musí také - i když mně to není zrovna nejsympatičtější - zákonitě vyvolat odezvu. A ptám se, kde bude této odezvy konec, protože nacionalismus - je vůbec to nejodpornější, co si dovedu v životě představit, (vím, kam to přivede jednotlivce i celé národy), tento nacionalismus se zmocňuje celého asijského kontinentu, zmocňuje se Afriky, sešel jsem se s ním například v Americe, kde to byl předtím mezi dvěma válkami úplně cizí jev. Straší a obchází zeměkouli.

Ivan Klíma: Myslím, že stačí i letmý pohled a krátký pobyt v Izraeli, aby člověk poznal, že tato země se vymyká svým vzezřením, životním stylem i politickým zřízením svému okolí. Lze jistě mluvit o anglo-americkém kapitálovém vlivu, ale také

o evropské kultuře, humanismu a životním stylu. Myslím, že právě tady mohl být Izrael pro své sousedy zdrojem poučení. Ale k tomu by na místo nenávisti a snahy vyhubit "cizorodý" prvek, musela nastoupit snaha respektovat a pochopit. Nenávist mezi národy vždycky poškodí zájmy lidí a brání vzájemnému poznání a učení se jeden od druhého.

Oldřich Daněk: Mám pocit, že patrně dosti reakční roli na obou stranách hraje náboženství a náboženské přehrady a zdá se mi, že ten náboženský fanatismus tvoří asi ty nejdravější síly.

Arnošt Lustig: Zcela bezpečně. Ty náboženské kruhy jsou všude nejreakčnější, pokud se dostanou k moci.

V Izraeli p o k u d byly velké problémy právě s náboženstvím, aby se vyloučil jeho vliv na stát, na armádu a prostřednictvím státu na školy a občanský život. Tento boj samozřejmě trvá.

Jan Procházka: U Izraele mě celkem překvapilo, asi jako každého čtenáře těchto novin, že tam jsou vlastně dvě nebo dokonce tři komunistické strany, které jsou úplně legální. Mají i zastoupení v parlamentě. Zatím co nevím, v které arabské zemi je legální komunistická strana.

Arnošt Lustig: K o m u n i s t i c k á s t r a n a r e s p e k t i v e stanoviska prosovětské komunistické strany pokládáme v této chvíli za úchylku. Tam, kde odcházejí principy, přichází oportunismus. Opravdu se nevyplácí, a ani snad není možné opouštět principy takovýmto způsobem, protože se to někde musí vrátit.

Jan Procházka: Chtěl bych říci, co si myslím do budoucna. O budoucnosti v této oblasti rozhodne dynamismus jednotlivých států, jak která země půjde kupředu. N e c h c i b ý t š p a t n ý m p r o r o k e m, a l e m á m p o c i t, ž e j e š t ě j e d n a v á l k a a I z r a e l u ŝ n i k d y n i k o m u n e d á S u e z s k ý k a n á l. J e t o neobyčejně dynamická země. Kolem sebe nemá soupeře. Snad jenom Sjedenou arabskou republiku. V Nubii jsem ale měl pocit, že odtud včera odešli faraóni. V deltě máte dojem, že na cestě potkáte svatého Josefa.

Oldřich Daněk: Katastrofa nejen těchto zemí zaostalého arabského světa, ale celého třetího světa je asi v tom, že ten dynamismus v okamžiku, kdy se zvedne na jakž tak snesitelné životní nívó té spodní vrstvy obyvatelstva, začíná v posteli. V Egyptě přibylo za čtyři roky pět miliónů obyvatel. A je to skutečně poušť a nilská delta. Nic jiného. Tyto země nejsou s to uživit své obyvatelstvo. Dynamismus je pohlcen přírůstkem obyvatelstva.

Ivan Klíma: Strašné ovšem je, když potom jde větší část nákladů na zbrojení.

Jan Procházka: Náklady na zbrojení jsou úplně neomluvitelné. Když si představím, že SAR dala nevím kolik miliard na výzbroj a Izrael snad stejně, připadá mi to v této hladové oblasti úplně neuvěřitelné.

Oldřich Daněk: Nezapomeň na to, že to je desetiletá republika, že tento stát se upevnil v dosti tvrdém souboji, ve kterém mohl i prohrát. Násir hrál několikrát vabank a vyhrál.

Jan Procházka: Zdá se mi, že po řadě skvělých vítězství, kterých jsme dosáhli v Africe, Asii i na latinskoamerickém kontinentě, je toto další "skvělé vítězství". Už by to snad mělo otrástit naši sebedůvěrou. Po každé prohře začínáme nejenom se stejnou chutí, ale i se stejnými chybami.

Oldřich Daněk: To je ta velká potíž, kterou my velice dobře známe. Já myslím, že Izrael s Araby se dostal do velké hry, jako my jsme se dostali před dvaceti lety. A ta hra je větší a jde nad těmito národy a najednou se nestará o životy těchto drobných národů, o jejich vzájemné vztahy. V poslední instanci jde dnes o eskalaci, či deeskalaci ve Vietnamu a tato válka se přenáší i na tyto země. My jsme ale byli už jednou v situaci malého národa.